

Forslag til Finanslov for 2012

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser)

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser)

Jeg skal hermed på vegne af Naalakkersuisut fremlægge forslag til Finanslov for 2012.

Forslaget er udarbejdet under indtryk af, at vi står overfor en stor udfordring med at skabe en langsigtet balance i de offentlige finanser. Som bekendt bliver det sværere og sværere at få finansieringen af vores velfærdssamfund til at hænge sammen bl.a. som følge af den demografiske udvikling. Dette er allerede en udfordring på kort sigt. Vi kan derfor ikke fortsætte ad det samme spor som vi har været vant til. Udfordringerne indebærer behov for grundlæggende reformer på en lang række områder i vores samfund.

Naalakkersuisut vil på denne efterårssamling fremlægge en redegørelse som opfølgning på Skatte- og Velfærdskommissionens betænkning. I denne redegørelse vil vi komme med vores bud på hvilke reformer, der skal gennemføres for at sikre en mere selv bærende økonomi i vores land samtidig med at vi øger ligheden i samfundet. Det er nødvendigt, at vi ikke diskuterer om udfordringerne er der, men hvordan vi løser dem.

Naalakkersuisut lægger vægt på at gennemgribende reformer debatteres grundigt i Inatsisartut og i samfundet. Derfor har vi endnu ikke præsenteret konkrete initiativer til reformer som en opfølgning på Skatte- og Velfærdskommissionens betænkning. Men efter debatten i Inatsisartut af redegørelsen vil vi udarbejde en detaljeret plan for det videre arbejde.

Vores udgangspunkt for at gennemføre de nødvendige reformer er positivt. Vi har skabt balance i vores økonomi og vi har sidste år og i år haft en fremgang i vores økonomi som for en stor dels vedkommende er båret af de igangværende borerer efter olie.

Men fremgangen er skrøbelig. Vi kan ikke regne med, at borerer efter olie vil være en årligt tilbagevendende begivenhed. Dette skal vi indrette vores økonomi efter. Derfor fremlægger jeg her et finanslovsforslag for det kommende år som er i balance og som viser vilje til en bedre fremtid.

Anbefalinger fra Økonomisk Råd

Økonomisk Råds formandskab er ved at udgive sin rapport for året 2011. Formandskabet har konstateret, at vi har haft en konjunkturopgang i 2010 og i 2011 bl.a. på grund af mange efterforskningsaktiviteter og øgede verdensmarkedspriser på fisk og skaldyr. Men der er tegn på en opbremsning i 2012. Kun hvis der kommer uventede efterforsknings- og mineaktiviteter kan vi forvente økonomisk vækst næste år.

Økonomisk Råd har analyseret den store stigning der har været i samfundets gældsætning, og som ser ud til at fortsætte i de kommende år. Gælden er ikke faretruende i øjeblikket, men en fortsat stigning vil gøre os mere og mere sårbare og afhængige af udenlandske långivere.

Økonomisk Råd konstaterer også, at importen stiger vedvarende, og at eksporten er stagneret i de sidste 20 år. Et bidrag til en langsigtet løsning på det problem er etablering af nye eksportproduktioner, f.eks. minevirksomhed og aluminiumsproduktion. Men hvis vi ikke inden for få år kan få gang i en større eksportproduktion bliver vi som samfund nødt til at skære ned i forbruget og investeringerne for at undgå en dramatisk gældsætning.

En anden anbefaling fra Økonomisk Råd er, at den samlede styring af de offentlige udgifter bliver strammet op. Både kommunerne og selvstyret har haft stigninger i driftsudgifterne i en årrække. For at undgå en yderligere forværring anbefaler rådets formandskab at der indføres flerårige bindende udgiftslofter, som omfatter både selvstyret og kommunerne, og som også tager højde for den demografiske udvikling.

Demografi

Vi tager anbefalingerne fra Økonomisk Råd alvorligt og har derfor sat et forarbejde i gang med henblik på at finde frem til en model for styringen af de offentlige budgetter gennem flerårige udgiftslofter både for Selvstyret og kommunerne. Målet er at finde en model der kan træde i kraft fra og med 2013.

Vi har også indarbejdet effekterne af den demografiske udvikling, det vil sige ændringer i det samlede folketal og i de enkelte aldersgrupper. Det skal ikke nødvendigvis ske i forholdet 1 til 1. Men der er ingen vej uden om, at flere ældre vil føre til stigninger i udgifter til sundhedsvæsenet, alderspensioner og ældreforsorg, og at store fald i antallene af skolebørn og antallene af klasser også skal føre til fald i udgifterne i folkeskolen. Det handler således ikke om at lave besparelser i forhold til f.eks. folkeskolen. Det handler om at tilpasse udgifterne til hvordan samfundet ændrer sig. Det er helt naturligt og dybt nødvendigt for at føre en ansvarlig økonomisk politik.

Dette afspejles i forslaget til finanslov for 2012 for de områder Selvstyret har ansvaret for nemlig sundhedsvæsenet og alderspensioner.

Kommunerne har ansvaret for børnepasning, folkeskolen og ældreomsorgen. Dette betyder, at kommunerne også har en udfordring med at tilpasse deres udgifter til det faldende børnetal og det stigende antal ældre. Naalakkersuisut er i dialog med kommunerne om at finde frem til hvordan vi arbejder med den demografiske udvikling i vores samfund i forhold til økonomien.

Fokusområder i forslaget til finanslov

Fokusområderne i forslaget til finanslov er indsatsen på Børne- og Ungeområdet som vi ser som en investering i fremtiden, på IKT og på råstof-, erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet gennem den Regionale Udviklingsstrategi.

Det er med glæde, at jeg kan meddele at kommunerne bakker Naalakkersuisut op om disse indsatsområder. Med kommunernes aktive medvirken vil indsatsen på disse vigtige områder styrkes.

Men samtidig med at vi glæder os over det gode samarbejde med kommunerne, ser Naalakkersuisut også med bekymring på den stigende ulighed kommunerne imellem. I 2011 er der en forskel på 3 procentpoint i skatteprocenterne mellem kommunerne. Forskellene skyldes ikke, at serviceniveauet hos kommunerne med en høj skatteprocent er markant større end hos de øvrige kommuner. Derimod er de økonomiske og geografiske forudsætninger ikke de samme i de 4 kommuner. Denne ulighed ser Naalakkersuisut på med stor bekymring.

Kommunerne kan i dag gennem udligningsordningen sikre en bedre udligning mellem de stærke og svage kommuner. Naalakkersuisut har derfor i forbindelse med bloktilskudsforhandlingerne for 2012 opfordret kommunerne til at komme med forslag til en bedre balance mellem kommunerne.

Naalakkersuisut finder det afgørende at få en langtidsholdbar løsning på den nuværende uens behandling af landets borgere.

Et andet centralt fokusområde i forslaget er udbygningen af kollegiekapaciteten. Mange af vores unge kan ikke komme i gang med en uddannelse på grund af manglende kollegier. Det kan vi som politikere ikke være bekendt, fordi samfundet har en forpligtelse til at støtte de unge, som kan og vil tage en uddannelse. Derudover er manglen på kollegier og uddannelsespladser en barriere for den langsigtede økonomiske vækst og velfærdsudvikling. Derfor har Naalakkersuisut foreslået en udbygning af kollegiekapaciteten yderligere ved at omprioritere fra boligbyggeri. Dette initiativ vil blive fulgt op med yderligere forslag, der skal gøre det muligt at bygge flere kollegier i de kommende år.

Jeg skal afslutningsvis meddele, at jeg ser frem til forhandlingerne om finansloven for 2012. Jeg har allerede haft de indledende møder med de politiske partier. Således er Naalakkersuisut indstillet på forhandling omkring finansloven. Men reelle forhandlinger kan kun finde sted, hvis ændringsforslag er med til at sikre en balance i vores økonomi.